Zierold, David Gottlieb

Halle a/d. S.

Dias.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA
SISTENS
NEXVM PODAGRAE CVM CALCVLO RENVM ET VESICAE.

QVAM
SVB AVSPICIIS SVMMI NVMINIS
ET
GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS CONSENSV
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO
ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO
D. ANDREA ELIA BVCHNERO
SACRI ROMANI IMPERII NOBILI
POTENTISSIMO PRVSSIAE REGI A CONSILIIS INTIMIS
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROF. PVBL. ORD.
FACVLTATIS PHILOSOPHICAE H. T. DECANO
IMPERIALIS ACADEMIAE NATVRAE CVRIOSORVM PRAESIDE
ET COMITE PALATINO CAESAREO,
PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS,
D. XV. MART. A. S. R. M DCC LII.
IN REGIA FRIDERICIANA
PVBLICE DEFENDET
DAVID GOTTLIEB ZIEROLD
WRATISLAVIA · SILESIVS.

HALAE, LITTERIS CVRTIANIS.

VIRO
ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO
ANDREAE ELIAE
BÜCHNERO
SACRI ROMANI IMPERII NOBILI
POTENTISSIMO PRVSSIAE REGI A CONSILIIS INTIMIS, MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS PVBLICO ORDINARIO
FACVLTAT. PHILOSOPH H. T. DECANO
IMPERIALIS ACADEMIAE NATVRAE CVRIOSORVM PRAESIDI ET COMITI PALATINO CAESAREO,
DOMINO PRAECEPTORI, PROMOTORI ET FAVTORI SVO
SVMMA ANIMI OBSERVANTIA AETERNVM DEVENERANDO;

ITEMQVE
VIRO
PRAENOBILISSIMO EXPERIENTISSIMO DOCTISSIMO
DOMINO
CAROLO WILHELMO
SACHSIO
MEDICINAE DOCTORI ET PRACTICO FAMIGERATISSIMO AC FELICISSIMO,
AVUNCVLO SVO AD CINERES VSQVE COLENDO,

PRIMITIAS QVALESCVNQVE HAS INAVGVRALES
IN
SVI STVDIORVMQVE SVORVM VLTERIOREM
COMMENDATIONEM
EA QVA DECET ANIMI REVERENTIA CONSECRATAS
ESSE VOLVIT

TANTORVM VIRORVM

CVLTOR DEDITISSIMVS
DAVID GOTTLIEB ZIEROLD.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

SISTENS

NEXVM PODAGRAE CVM CALCVLO RENVM ET VESICAE.

PROOEMIVM.

Inter tot innumera, quibus corpus humanum, tam ratione ſtru-cturae particularis intrinſecae, quam corporum externorum in illud diuerſa vi agentium, expoſitum eſt, mala, *Podagra*

& *calculus* ſibi iam ab antiquiſſimis temporibus non vltimum locum vindicarunt; noſtro autem ſeculo multos non infimae ſortis homines affligendo, Medicos quam plurimos ad ſui accuratiorem conſiderationem, & ad diffuſiorem a compluribus ſuſceptam in ſcriptis pertractationem, impulerunt, vnde etiam iſti affectus iamiam ita ſunt perueſtigati & enucleati, vt novum aliquid addere fere impoſſibile videatur. Quum vero, his non obſtantibus, ſingulares quaedam rationes ad praeſentis Thematis electionem & ſpecialiorem expoſitionem me determinarent, nouis idcirco inuentis gloriari haud volui, ſed cognitis veritatibus inhaerere, illasque ſtudioſe connectere, mihi propoſui, felicem me reputaturus, ſi qualiscunque hic labor praefixum ſuum debite attingit ſcopum, & ſecundum illum beneuole diiudicatur.

§. I.

Morbi ex parte ſibi ſimiles dicuntur inter ſe conuenire, & id, in quo conveniunt, *nexum* illorum ſiſtit. Cum vero haec ſimilitudo ex hiſtoria morborum petenda ſit, hinc breuiſſimam tam *Podagrae*, quam *calculi renum & veſicae* hiſtoriam vt praemittam, & ex illa *nexum horum affectuum* deducam, neceſſarium mihi viſum fuit. Aggreſſurus igitur ex inſtituto primum *hiſtoriam Podagrae*, quae eſt ſpecies arthritidis fixae, pedem extremum infeſtans, nominis conſiderationi, quod, origine graecum, ſcholae Medicorum per *capturam pedis* interpretantur, cum res ſit omnibus notiſſima, nullo modo immorabor.

Omnis

Omnis autem articulorum a caussa interna productus, & determinatam aliquam partem semper occupans dolor, *arthritis fixa* dicitur, haecque, secundum diuersam materiae morbificae sedem, diuersas in species diuisa fuit, quibus etiam tot singula nomina imposita fuere. Vid. *Fundamenta Patholog. special. Hoffmannianae, pag.* 320.

§. II.

Nonnulli praeteritorum seculorum Medici affectum nostrum per dolorem, a delapsu humorum ex capite, liene, hepate, ortum, definiunt; alii, quorum antesignanus est WILLISIVS, illum ab efferuescentia humorum circa articulos subsistentium deducunt. Sed sufficiet eiusmodi definitiones saltem adduxisse, quum nostris temporibus diffusior illarum refutatio Lectori certissime taediosa sit futura.

§. III.

Podagra distingui potest α) in *incipientem*, β) *perfectam*, & γ) *inueteratam*. *Incipiens* ex breuitate paroxysmorum & minori impetu dolorum; *inueterata* ex praesentia nodorum circa articulos & perpetua membrum mouendi impotentia, cognoscitur; *perfecta* autem illa salutatur, quae quidem paroxysmis longioribus, exquisitioribus & vehementioribus, prae incipiente, gaudet, sub qua vero nodi & impotentia motus,

motus, tanquam signa diagnostica inueteratae Podagrae, deficiunt, & quae in sensatione doloris fixi in pede extremo, a causa interna oborta, consistit, hancque perfectam Podagram semper intellectam volo, quando in sequentibus mihi de Podagra sermo erit.

§. IV.

In Podagra sensationem doloris fixi in pede extremo adesse, quaerelae eadem afflictorum vberrime demonstrant & confirmant; illam vero causae cuidam internae suam debere originem, nemo ex caterua podagricorum negabit. Omnis autem sensatio doloris irritationem neruorum praesupponit, & cum quaelibet fere membrana fibras nerueas intertextas habeat, hinc partes articulorum membranaceas dolorem podagricum in sinu suo fouere facile liquet.

§. V.

Omnis fibra neruea, si nimium irritatur, ad contractionem praeternaturalem sollicitari solet, indeque dolorem excitat tractorium, cumque talis dolor in Podagra persentiscatur, vtique hinc fibrae nerueae partium articulorum membranacearum in affectu nostro debent esse nimium irritatae & ad maiorem contractionem sollicitatae. Iam vero liquor articularis, praeternaturaliter constitutus & depravatus, constituit causam

materialem Podagrae, qui alias in statu naturali est humor pellucidus, mucilaginoso-pinguis, singulas articulorum superficies lubricans. Partes enim eiusdem constitutiuae sunt aqueae purissimae, paucissimae salinae, copiosiores terrestres subtiliores, &, ab admixta pinguedine, oleosae. Vitiatur autem iste liquor, si glandulae, ob causam in §. sequ. exponendam, mucilaginem spissiorem & crassiorem secernunt. Omnis liquor spissus paucam humidi tenuioris quantitatem continet; omnis vero calor humidum dissipat, adeoque si calor exiguam humidi quantitatem, in tali mucoso humore praesentem, dissipat, particulae solidae, circa articulationem relictae eiusque superficiei adhaerentes, eandem asperam reddunt, & successu temporis per continuam adpositionem nouarum particularum auctae, in fibras nerueas articulorum agunt, illas premunt, irritant & ad maiorem contractionem sollicitant, hacque ratione causam immediatam Podagrae constituunt.

§. VI.

Sanguis spissus & dispositio haereditaria tanquam causae coordinatae propinquiores ad Podagram concurrunt. Dispositio haereditaria consistit in debilitate partis cuiusdam corporis humani connata, tonum partium solidarum deprauante. Sanguis, qui quantiatem

par-

partium solidarum iusto maiorem continet, *spissus* dicitur. Partes sanguinis solidae magis partim inter se cohaerent, partim quoque lateribus vasorum adhaerent, quia maiori copia punctorum contactus, prae liquidis, quibus immixtae sunt, gaudent, cumque illae insimul specifice grauiores sint fluidis, hinc sanguis spissus, ob abundantiam partium solidarum, & magis cohaeret, & lateribus vasorum facilius adhaeret, & grauior est sanguine naturaliter constituto. Ob modo recensitas qualitates sanguis spissus vi motrici cordis magis, quam sanguis tenuis, resistens, per vasa tam arteriosa, quam venosa, tardius movetur; sub tardiori autem motu partes sanguinis solidae in vasa minima lateralia facilius secedunt, inque illis stagnando, crassiores redduntur, quod tanto certius evenit, si tonus vasorum magis iam est debilitatus. Talis ergo sanguis spissus si per arterias ad vasa humorem articularem secernentia, per dispositionem haereditariam tono suo plus minusue destituta, protruditur, eadem partim stagnando obstruit, partim vi sanguinis a tergo succedentis partes suas specifice grauiores, quae ob intimiorem cohaesionem iam iam crassiores sunt, per orificia horum vasculorum secernentium nimis patula in articulum deponit, indeque hac ratione mucilago spissior & crassior redditur.

§. VII.

Dum iam ad causas remotas & occasionales, ordine sic iubente, progredior, antea quoddam simul occurrens merito remouendum est obstaculum. Dolorem podagricum in §. V. a stagnatione liquoris articularis crassi & viscidioris deduxi, cum tamen complures, satis alioquin celebres, nostri etiam aeui Medici materialem Podagrae causam in tartareis potius partibus, circa articulos collectis, quaerendam esse doceant. Sed licebit mihi, venia tantorum virorum, a latiori huius sententiae significatu quadantenus recedere. Liquorem articularem ex mucilagine & pinguedine constare §. V. asserui, & materialem Podagrae causam in mucilagine vitiata consistere iudicaui. In statu autem praeternaturali aqueum huius mucilaginis principium dissipatur, remanente parte solida, quae a causa, §. V. exposita, crassior reddita fuit; ergo etiam partes salinae & terrestres in illa mucilagine crassiores erunt. Iam autem tartarea materia ex oleo, sale acido, & copiosa terra composita est (per princip. chym.), atque in ipso liquore articulari pariter quoque oleum & terra deprehenduntur, salis autem cuiusdam praesentiam, licet id ad acidorum prosapiam referre adhuc dubitem, sapor huius mucilaginis arguit. Si quis igitur residuam istam liquoris articularis partem solidam, ob

analo-

analogiam cum tartaro, tali nomine insignire voluerit, id mihi perinde erit.

§. VIII.

Inter *causas* ergo *occasionales* Podagrae, *plethora* primum tenet locum, quoniam nimia talis sanguinis quantitas, partim vasa extendendo elaterem illorum debilitat, partim ob grauitatem maiorem tardius per vasa corporis nostri mouetur & progreditur, hacque ex ratione facile stagnationes oboriuntur & ipse sanguis spissior redditur; omne autem quod sanguinem spissum, tanquam causam Podagrae proximam, gignit, id insimul causam eiusdem occasionalem constituit. Exinde etiam cognoscitur, cur haemorrhagiae, tam spontaneae, quam artificiales, tantam tum ad praeseruationem, tum mitigationem huius dolorifici affectus, vim habeant, dum nimirum quantitatem sanguinis abundantem imminuendo, naturalem, inter actionem fluidorum in solida & reactionem solidorum in fluida, proportionem, atque insimul eo ipso circulum sanguinis magis aequalem & liberum restituunt, cuius ope spissitudo huius humoris praecauetur, aut, si iam praesens fuerit, admixtione nouae dilutioris lymphae denuo corrigitur, motuque auctiori successiue iterum tollitur, unde dein mitigata vel sublata causa, spissitudine nempe massae sanguineae, ipse etiam effectus vt mitigetur,

vel tollatur, necesse erit. Ex modo dictis pariter perspicuum erit, cur homines temperamenti sanguinei ad affectum hunc prae reliquis magis inclinent, & cur certae saltem aetati magis familiaris sit. Sanguinei enim in corpore spongioso & laxiori magnam sanguinis copiam ordinarie continent, sique demum corporis incrementum successiue cessat, tunc illa quantitas abundans magis augetur, quae dein in corpore laxo & spongioso, cuius vasa, vi texturae suae, facile maiorem admittunt extensionem, complura talia satis grauia inducit damna.

§. IX.

Plethoram in ordine causarum occasionalium *frigus* proxime excipit, vtpote quod ad maiorem humorum spissitudinem inducendam multum omnino contribuit. Huic etiam idcirco tribuendum erit, quod Podagra certos suos servet recursus periodicos, & tam vernali & autumnali aequinoctio, quam circa hybernum solstitium, communissime tyrannidem suam exercere soleat, ob grauiores & frequentiores his temporibus plerumque euenientes turbationes transpirationis, unde massa sangvinea magis magisque a cohibitis impuritatibus inquinatur, & sub aëris constitutione frigido-humida fibrae corporis nostri magis relaxantur,

humo-

humorumque sic progressus languidior redditur, sub quo demum facile noui resuscitantur podagrici insultus. Hoc ex fonte etiam *potulentorum frigidorum & acidorum abusus* pariter ad hoc malum ingenerandum & accelerandum suum confert symbolum, dum humores inde ordinarie magis coagulantur & inspissantur, quam quidem diluuntur.

§. X.

Ciborum minus congruorum *nimia ingurgitatione* digestionem saepius grauiter turbari, ex physiologicis iam iam constat; digestione autem vitiata, chylus magis crudus & viscidus elaboratur, qui, dum sanguini postmodum adfunditur, eundem particulis crassioribus replet & spissum reddit, & ob id in classe causarum Podagrae occasionalium locum inuenit. *Vita sedentaria*, itemque *meditationes profundiores* & *animi pathemata* grauiora frequentius admissa, tum ad maiorem humorum spissitudinem viscidam ingenerandam, tum etiam ad consumtionem laudabilium & vtilium humorum, indeque facile emergentem dyscrasiam, multum omnino conferunt. Egregie hinc monet Excellentiss. Dn. *de* HAHN, in *Historia Podagrae Eminentiss. Cardinal. a Sinzendorff*, quae in *Appendice Volum. IX. Actor. phys. med. Nat. Cur.* prostat, *pag. 25.* nullam

plane,

plane, tam in praeseruanda, quam curanda Podagra, expectandam esse vtilitatem a quacunque diaeta & a quocunque pharmaco, si primum in dissoluenda pituita remedium in potestate nostra non est, labor scilicet & muscularis motus, facileque praeuideri posse, quod absque eius adminiculo irritus futurus sit quilibet conatus.

§. XI.

Symptoma est morbus secundarius, primario adhuc vigente superueniens. Materia podagrica ligamenta pedis, ex fibris nerueis constantia, premendo extendit; hae fibrae, tanquam partes elasticae, huius extensionis impatientes, sese iterum contrahunt, cumque omnis contractio fibrarum neruearum *spasmus* dicatur, hinc contractio fibrarum partium pedis membranosarum spasmum in pede particularem gignit. Spasmus autem talis particularis, per neruos pedis toti reliquo systemati neruorum communicatus, facile fit universalis. Iam vero febris duobus ordinarie absoluitur motibus vniuersalibus, sese semper alternatiue excipientibus, vno nimirum humores a peripheria ad centrum retroagente, hincque magis morboso spasmodico, altero dein citius vel tardius priori illi succedente, humores ab interioribus partibus & visceribus ad vniuersam corporis superficiem validius vrgente, hinc-

hincque, ob ſubſequentes vtplurimum peccantis materiae excretiones, magis ſalutari. Quo magis igitur particulares vigent ſpaſmi & quo grauius exacerbantur, eo facilius vniverſales hoſce ſimul concitant motus, adeoque mirandum haud eſt, quod vehementiores cruciatus podagrici plerumque febre plus minusve typica & exquiſita inſimul ſint ſtipati.

§. XII.

Animi pathemata diuerſos in corpore noſtro motus producere, nemo vnquam negare auſus fuit; inter illa autem nullum podagricos tumultus & magis multiplicat, & auget, quam *vehemens ira* & *terror.* Ira commotiones ſanguinis orgaſticas verſus caput inprimis dirigit, & in extremitatibus corporis ſpaſmos producit; terror autem ſpiracula cutis conſtringit, & ſanguinem ad viſcera interiora pellens, corpori horrorem incutit, & vniuerſalem in eius peripheria ſpaſmum excitat, ſimulque ſanguinis liberum & ordinatum progreſſum valdopere turbat, vnde liquido adparet, quod animi quoque pathemata, maxime iracunda & terrifica, cauſis Podagram tam producentibus, quam exacerbantibus, ſint adnumeranda.

§. XIII.

Expoſitis ergo iis, quae ad Podagram ſpectant, tranſeundum nunc quoque erit ad generalem conſide-

 ratio-

rationem concrementorum calculosorum, in renibus aeque ac vesica vrinaria coalitorum. Constat autem iam ex anatomicis, quod renes sint viscera vasculoso-tubulosa, vrinam a sanguine secernentia. Vesica vero vrinaria est pars membranacea caua, pyriformis, in pelui sita, ad vrinam secretam recipiendam & excernendam destinata. Calculus renum est corpus durum sabulosum, ex parte sanguinis solida in substantia renum praeternaturaliter concretum. Calculus autem vesicae speciatim sumtus, est corpus durum in ipsa vesica ex partibus urinae specifice grauioribus compactum.

§. XIV.

Omnes affectus calculosi in scholis Medicorum morbis haereditariis adnumerantur, vnde in calculo, & renum, & vesicae, dispositio haereditaria inter palmarias causas referenda erit. Sanguis spissus (§. VI.) ad stagnationem quam maxime pronus est; si igitur talis sanguis in vasculis arteriosis renum, ex vitio connato iam iam debiliorum, tardius ac difficilius progreditur, tunc per laxiores simul tubulos renales unacum sero complures terreae, viscidae & mucidae partes ad pelvim transeunt, ibidem remanent ac subsistunt, inque granula sabulosa coëunt, quae dein successu temporis, dum ex sanguine arterioso semper similes nouae

adpo-

adponuntur particulae, in corpus durum concrescunt; unde patet, quod causa materialis calculi renum in sanguine spisso, mucoso & viscido quaerenda sit. Calculus in vesica generatus, unam eandemque causam proximam cum renum calculo agnoscit. Si enim sanguis spissus est, tunc etiam serum, tanquam pars illius, salsum magis & viscidum erit, quod sub forma vrinae, facta prius in renibus secretione, ad vesicam transmittitur, ibique ad ultimam vsque excretionem asseruatur. Quando igitur vrina, ex tali sero constans, multis particulis solidis onerata est, tunc hae particulae, ob specificam maiorem grauitatem, fundum vesicae, sub quiete, successive petunt, & accedente intimiore cohaesione, per salino-tartaream huius liquoris acrimoniam facile promouenda, in illud tandem corpus magis durum & compactum, quod calculum vesicae appellamus, coëunt.

§. XV.

Inter damna, a plethora in corpus nostrum redundantia, merito affectus calculosi etiam sunt referendi, quia plethora (per §. VIII.) facile spissitudinem sanguinis inducit, haecque (iuxta §. anteced.) causam calculi materialem constituit. Ob id etiam talibus adflictionibus frequentius obnoxia redduntur subiecta temperamenti sanguinei, inprimis si mensium vel hae-

morrhoidum inordinatus successus, vel suppressio, aut praematura cessatio, simul concurrunt, & artificiales sanguinis imminutiones negliguntur, quoniam tunc, ob facile euenientem regurgitationem & copiosiorem adfluxum sanguinis, versus renes inprimis, stagnationes eiusdem circa haec organa contingunt, cum subsequente vasorum dilatatione & crassiorum partium cum sero intra peluim secessione & collectione.

§. XVI.

Cibi consistentiae durioris, dyspepti, fumo indurati, nimiumque saliti, digestioni admodum refragantur, chylumque crudum magis & crassum praebent, qui dein ad sanguinis massam delatus, eandem pariter inquinat & spissiorem reddit, talesque in eadem impuritates accumulat, ex quibus demum ad renes vel vesicam delatis, ibique obhaerescentibus, prima calculorum rudimenta compinguntur. Inde etiam est, quod infantes, a parentibus praesertim calculosis prognati, si vel lacte crassiori, mucido & impuro nutriuntur, vel nimis praemature cibis incongruis & durioribus obruuntur, saepissime in primo statim aetatis flore cruciatibus calculosis miserrime adfligantur, quoniam impuritates inde relictae, ob virium defectum partiumque imbecillitatem, nec debite resolui, nec tempestive & conuenienter remoueri possunt, adeo-

adeoque ob viſciditatem, ad quam praecipue inclinant, in veſica maxime, in arenoſam talem ſubſtantiam facile compinguntur.

§. XVII.

Potulenta ſpirituoſa, acida, itemque frigida copioſius hauſta, prouentui calculorum tum in renibus, tum veſica, quam maxime favent, quoniam, aucto inde ſanguinis ad renes affluxu, vaſa magis extenduntur, eoque ipſo ſimul debilitantur, vrinae ſecretio acceleratur, dumque maiori in copia in veſicam illa dimittitur, huius quoque naturale robur ſucceſſiue decreſcit. Exemplo ſuo hoc confirmant ſtrenui cereuiſiarum craſſiorum, vini ſic dicti aduſti, vinorumque acidorum potatores, quibus in profectiori aetate affectus calculoſi grauiſſimas ſaepe moleſtias creant. Huc etiam pertinet vrinae nimis diuturna retentio, ex intempeſtiua verecundia forſitan facta, ſub qua partes craſſiores a reliquo fluido facile ſecedunt, ſicque dein, accedentibus aliis ex modo recenſitis cauſis, calculi inprimis veſicae prima fundamenta ponunt.

§. XVIII.

Cum debilitas renum & veſicae particularis, per haereditariam diſpoſitionem connata (§. XIV.), inter cauſas antecedentes propinquiores calculi relata ſit,

 vti-

vtique hinc etiam omne id, quod partium ſolidarum totius corporis vires diminuit, cauſis calculi remotioribus adnumerandum erit. Quid autem magis ſolida corporis noſtri tono ſuo naturali priuat, quam fluidi neruei iactura? Inde ſaepius contingit, vt ex Veneris abuſu, ſub quo inſimul maior humorum affluxus verſus vaſa renalia concitatur, itemque poſt diuturnam gonorrhoeam aut fluorem album, ſi inprimis incongrua methodo tractati fuerint hi affectus, facile diſpoſitio ad calculum, tam renum, quam veſicae, oboriatur, id quod etiam ex triſtitia & moerore diuturno, ceteris paribus, euenire ſolet, inprimis quoniam haecce animi pathemata, praeter virium imbecillitatem, quam circa ſolidas partes inferunt, etiam humorum progreſſum tardiorem reddunt, eoque ipſo maiorem ſimul eorundem ſpiſſitudinem accelerant.

§. XIX.

Frigus abdomini & lumbis improuide admiſſum, duplici modo materiae ſabuloſae concretionem adiuuare poteſt, dum partim calorem naturalem ſanguinis infringit, ſimulque illum ad ſpiſſitudinem diſponit & hinc progreſſum eius difficiliorem reddit, partim vero ſpasmodicas ſtricturas in hisce regionibus concitat, quae facile ad renes aut veſicam vsque ſeſe extendunt, & tam ad ſtagnationes ſanguinis, quam ad diuturniores

res retentiones crassiorum ibidem depositarum materiarum occasionem praebent.

§. XX.

Calculus renum quamdiu intra pelvim quietus haeret, nullos plerumque infert cruciatus; quamprimum autem a causis §. XXII. recensendis e pristina sua sede pellitur, & iter suum per canales istos membranaceos, quos *ureteres* vocamus, molitur, tunc aut mole sua illos extendendo, aut asperitatibus acuminatis eosdem irritando, dolores acerbissimos excitat. Spasmi autem & dolores arctissimo quasi vinculo inter se iuncti sunt, & vehementia spasmorum ex impetu & grauitate dolorum diiudicari potest. Calculi ergo renum, dum dolores acutissimos excitant, necessario insignes particulares vreterum spasmos provocare debent, qui dein per plexus nervorum renales vlterius propagantur, & saepius tandem vniuersales spasmos, imo veros convulsiuos motus, post se trahunt.

§. XXI.

Calculus vesicae quandoque ex eadem ratione non adeo exquisitos dolores, praesentiam sui arguentes, suscitat, si nimirum membranae interiori vesicae firmius quasi agglutinatus & annexus fuerit, quod tamen rarius contingit; si autem libere intra hanc partem detinetur, tunc pondere, angulis acuminatis, & allisio-

allisione, maxime ad sphincterem & collum eiusdem, pariter non solum acutissimos infert dolores, sed & praeter particulares istas spasticas stricturas, simili modo, sicuti renum calculus, universalium spasmorum autor euadit.

§. XXII.

Causae, a quibus calculi exagitantur & ad exitum vrgentur, sunt omnes motus vehementioris species, inprimis autem equitatio, saltatio, vectura rudior & vociferatio, vtpote per quas viscera abdominis grauius concutiuntur, atque simul calculi e pelui renum ad ureteres, vel e fundo vesicae ad eius collum & vrethram, protruduntur. Pertinet etiam huc vsus frequentior diureticorum & aphrodisiacorum, quae stimulando & irritando organa lotii se- & excretioni destinata, spasmodicas in iisdem stricturas excitant, calculos similiter ad exitum vrgentes, quo nomine idcirco etiam huc referuntur illa inprimis animi pathemata, quae spasmos corporis vniuersales excitare valent, qualia sunt ira & terror, quorumque agendi modus idem prorsus est cum modo allegatis remediis.

§. XXIII.

Praemissis nunc iis, quae ex historia vtriusque affectus ad thematis praesentis expositionem requiruntur, ipsam iam similitudinem ex comparatione attributo-

butorum hactenus recensitorum deducere aggredior. Causam materialem Podagrae in partem liquoris articularis solidam crassiorem, tartaro analogam (§. VII.), conieci. Calculum renum ex partibus sanguinis spissi solidis, & calculum vesicae ex urinae partibus solidis coagmentatum esse (§. XIII.) asserui. Pars solida tam liquoris articularis, quam vrinae, particulis sangvinis solidis (per §. V. & XIV.) originem suam debet. Causa ergo materialis, & in Podagra, & in calculo renum & vesicae, in parte sanguinis solida constituenda erit. Proinde etiam Podagra inveterata & nodosa, ipsaque chiragra eiusdem conditionis, saepius circa articulationes manuum & pedum concretiones tophaceas, ex materia terrestri calcarea constantes, simul exhibent, quae sola friabili magis consistentia a renum & vesicae calculis differunt, vtpote quorum substantiam, sub condensatione successiua, saltem maior copia salium, tartareae maxime indolis, ingreditur, vnde dein compactiores & duriores ordinarie redduntur.

§. XXIV.

Sedes materiae morbificae, tam in calculo renum & vesicae, quam in Podagra, vnius eiusdemque texturae est. Nam in Podagra constituunt eandem partes membranosae, ad articulationes pedum pertinentes

(§. V.); in calculo renum vero tubulosa peluis substantia, & in calculo vesicae ipsa haec pars, ex diuersis membranis composita (§. XIV.), materiam istam, quae causa tantorum dolorum euadit, continent. Hae partes, summe sensibiles (§. IV. XX. & XXI.), si grauius a tali materia adficiuntur & irritantur, tunc spasmi exinde exsurgunt, qui acutissimos dolores, tam in Podagra (§. XX.), quam in calculo renum & vesicae (§. XX.), prouocant, & in vtroque statu morboso ab iisdem causis, maxime vero ab animi pathematibus (§. XII. & XXII.), grauius ordinarie exacerbantur.

§. XXV.

Subiecta, quae prae reliquis Podagrae & calculo renum ac vesicae obnoxia deprehenduntur, sunt inprimis homines temperamenti sanguinei, & speciatim tales, in quibus consuetae antea salutares haemorrhagiae grauius turbatae, imminutae, aut plane suppressae sunt (§. VIII.). Duae porro causae ad conficiendam causam proximam Podagrae (§. VI.), calculi renum & vesicae (§. XIV.), concurrunt, quarum vna & primaria solidorum, altera autem fluidorum corporis nostri deprauationem & inquinationem producit. Vitium solidorum primario in dispositione haereditaria latere, per experientiam confirmatur, cum affectus nostri a parentibus, iisdem iam afflictis, in liberos saepissime a

prima

prima ſtatim natiuitate propagentur. Vix tamen ſola ſemper haec diſpoſitio connata, quoad ſolidorum imbecillitatem, ſufficit ad inferendos & producendos tales affectus, niſi etiam fluidorum vitium ſimul accedat, quod potiſſimum ex variis in diaeta & regimine commiſſis erroribus originem ducit, & plurimum omnino ad accelerandum horum morborum acceſſum contribuit. Vitium autem iſtud maxime in ſpiſſitudine fluidorum conſiſtit, & hinc omnes illae cauſae, quae ſangvinis naturalem craſin in ſpiſſiorem mutant, veluti ſunt plethora (§. VIII. & XV.), frigus (§. IX. & XIX.), potulenta acida, auſtera & ſpirituoſa (§. IX. & XVII.), cibi dyſpepti, fumo indurati, nimiumque ſaliti (§. X. & XVI.), inter occaſionales cauſas Podagrae & calculi renum ac veſicae referri merentur.

§. XXVI.

Podagra ergo & calculus renum & veſicae tum ratione ſubiectorum & cauſarum, tam proximarum, quam occaſionalium (§. XXV.), tum reſpectu partis affectae & ſymptomatum (§. XXIV.), tum intuitu cauſae materialis (§. XXIII.), morbi ſibi ſimiles ſunt, adeoque conueniunt inter ſe, & hinc quoque nexum habent.

§. XXVII.

Nexus iste per similitudinem methodi medendi vlterius confirmatur, siquidem vterque affectus doloris mitigationem, materiae peccantis per vias naturae commodas remotionem, sanguinis spissi resolutionem, & partium adflictarum roborationem postulat. In vtroque etiam affectu aequalia ad praeseruationem remedia requiruntur, inter quae tamen sanguinis imminutio artificialis, & motus corporis conueniens, virtute sua omnia alia, ex fonte diaetetico deprompta, superant auxilia.

§. XXVIII.

Mutatio sedis materiae morbificae a Medicis *metastaseos* nomine insigniri solet, & in ista metastasi vna eademque iam praesens materia morbifica, sine mutatione partium eius constitutivarum, manet; ob id etiam ex toto morborum agmine illi morbi non facile in alios immutantur vel degenerant, quorum causae materiales admodum diuersae & inter se distinctae sunt; quo magis autem harum causarum respectu morbi inter se conueniunt, eo frequentius etiam illorum obseruantur metastases. Podagram autem in calculosos affectus, & hos iterum in Podagram, & frequentissime, & facillime, transire, multorum celeberrimorum Medicorum, ex multiplici reiteratque eorum experientia

de-

desumta testantur suffragia, vt plane de eo dubitare haud liceat.

§. XXIX.

Hancce autem metastasin duabus potissimum ex causis fieri arbitror, primo, quia non solum podagrici, sed & calculosi, aliquali atonia solidorum generali laborant, adeoque etiam ipsorum renes & vesica per se imbecilliores sunt; secundo, quia spasmi vniuersales, tam Podagrae, quam calculi renum & vesicae, perpetui quasi comites sunt.

§. XXX.

Transitus & commutatio affectuum nostrorum diuerso modo promoueri potest: Podagrici enim si sub paroxysmo terrore grauiori percelluntur, saepe exinde calculosas passiones incurrunt, dum materia podagrica, ob spasmum maiorem vniuersalem in peripheria corporis concitatum, cum sanguine venoso ad interiora regurgitat, & ad renes & vesicam, vtpote viscera pedibus magis vicina & prae reliquis debiliora, facile descendit in illisque dein subsistit. Calculosi autem e contrario podagricis doloribus obnoxii redduntur, si, pedes aëri nimis frigido inconsultius exponendo, transpirationem insensibilem cohibent, & inprimis sudorem illum intra digitos pedum promanan-

tem particularem, reprimunt, eoque ipso ad stagnationem seri impuri in tenerrimis membranarum articularium vasculis ansam praebent.

§. XXXI.

Nihil autem singulari huic metastasi magis favet, quam graviores quidam errores in methodo medendi commissi. Calculosi enim quando pediluviis calidis pedes, vigentibus dolorum internorum paroxysmis, frequentius immittunt, maiorem tunc humorum ad pedes affluxum excitando, tonumque illorum debilitando, insultus podagricos sibi ipsis non raro accersunt. Ipsi illi calculosi etiam per validiores & saepius reiteratas pedum frictiones, pariter quandoque morbum huncce articularem proritant. Podagrici autem, si vel durantibus paroxysmis, vel ante illorum inuasionem, praeseruationis gratia, diuretica efficaciora assumendo, humores maiori in copia versus renes ducunt, aut linimentis spirituosis, balneis frigidulis, vel aliis topicis repellentibus inconsiderate vtuntur, praeter alia maxime sontica consectaria, etiam dispositionem ad calculosas tales concretiones indeque evenientes cruciatus, sibi conciliant.

§. XXXII.

Multae quidem adhuc, metastasi tali affectuum nostrorum faventes illamque adiuvantes, recensendae forent

forent cauſae; ſed pro ſcopo illo, quem mihi propoſui, modo adductae ſufficere poſſunt, pro demonſtrando nexu & convenientia podagricorum & calculoſorum affectuum. Coronidem igitur nunc praeſenti imponere lubet disquiſitioni, beneuolum Lectorem ſimul rogando, vt veniam indulgeat primis hisce conatibus, benigneque ſuppleat, ſicubi forſitan ingenium meum defeciſſe intellexerit.

TANTVM.

S. D. G.

Glück zu! Geliebter Freund, da Du nach Tag und Stunden,
Nach Arbeit, Müh und Fleiß, erwünschten Port gefunden:
Hygea reichet Dir den Crantz der Ehre dar,
Indem Dein gantzer Sinn nach edler Tugend war.
Nimm ihn vor Deinen Fleiß, und trachte auf der Erden
Durch Sanftmuth angenehm, durch Klugheit groß zu werden;
Und ruft die Fama aus, Dein Glück vermehre sich,
So sieh die Zeilen an, und dencke auch an mich.

Mit diesen wenigen Worten wolte sich dem Herren DOCTORANDO zu aller Gewogenheit empfehlen,

Julius Johann Mollweide,
MEDICINAE CANDIDATVS
OPPONENS.

Ein

Ein Artzt, wenn er den Schmertz, bey Fiebern, Gicht und Stein,
Geschickt zu tilgen weiß, wird als ein Gott erhoben,
Man bittet und verspricht, man wolle danckbar seyn
Und den bezeigten Fleiß vergelten, rühmen, loben;
Allein, kaum ist die Noth und kaum der Schmertz vorbey,
So macht der Undanck schon sich vom Versprechen frey.

Der, so vor kurtzer Zeit, ein Gott, ein Engel hieß,
Wird ietzt kaum angesehn, da er nach Gelde fraget;
Und dem man in der Angst den grösten Danck verhieß,
Der wird, als ungerecht, gehaßt und angeklaget;
An statt verdienten Lohns, schmäht man und lästert ihn,
Und will ihm alles das, was er verdient, entziehn.

Dir, werthgeschätzter Freund, ist solches wohl bekant,
Allein es schreckt Dich nicht, Du folgst den weisen Lehren
Die uns die Klugheit giebt, und wehlst den schweren Stand,
Den nur Vernünftige, nicht aber Thoren, ehren.
Wohl; folge dem Beruf, verschreibe Artzeney,
Und wisse, daß ein Artzt bey Kennern schätzbar sey.

Nun dann, Geliebter Freund, da Dir Hygäens Hand
Jetzt Ring und Doctor-Hut, wie Du verdienest, giebet:
So glaube, daß mein Hertz, wie Dir schon längst bekant,
Aus unverfälschter Treu, Dich stets verehrt und liebet,
So gehe denn vergnügt mit Ehre Ruhm und Glück,
Nach überstandner Müh, ins Vaterland zurück.

Hiermit empfiehlet sich des Hochgeehrten Herrn
DOCTORANDI ferneren Aufrichtigkeit
und unveränderten Freundschaft

Desselben

Ergebenster Freund und Diener,

Carl Gottlob Stumpff,

OPPONENS.

Docte

Docte ZIEROLD! Ami que je conſidere,
D' une façon toute particuliere,
Agrée que dans ce jour
Je faſſe eclater ma joye & mon amour.
Savoure á longs traits les douceurs, de la Sciençe,
Vois de ton application la digne recompenſe,
Voici enfin le jour, qu'un fameux Profeſſeur
Va orner ton CHEF du BONNET de DOCTEUR.
Que ce jour est heureux qu' il est digne d' envie,
Mon coeur en treſſaillit, mon ame en est ravie,
Et ſi ta ſeparation vient à me deſoler,
J' aurai dans TON BONHEUR de quoi me con-
ſoler.

Agréez

MONSIEUR LE DOCTEUR

& cher Ami, ce peu de lignes, pour une preuve irrevocable de l' eſtime, de l' amitié & du reſpect, avec lequel je ſerai à jamais

Vôtre tres-humble tres obéiſſant & tres-fidele
Serviteur & Ami
JEAN GEOFROY NIXDORF,
de Jauer en Sileſie, Etudiant
en Ste Theol.

Wo

Wo wahrer Tugend Grund des Glückes Staffeln baut,
Wo man, nebst vieler Müh, auf Wissenschaften schaut,
Wo der geübte Fleiß nach wahrer Weisheit ringet,
Da siegt die Hoffnung mit, des Wunsches Ziel gelinget,
Da zeigt Hygäa sich, und den sie würdig schätzt,
Wenn sie den **Doctor-Hut** auf seine Scheitel setzt.
Dir wird, gelehrter Freund! für eyfriges Bestreben
Und nach verdienten Lohn ein solcher Preiß gegeben.
Ich könnte zwar mit Recht **Dein** Glücke mehr erhöhn:
Allein ich schmeichle nicht bei **Deinen** Wohlergehn,
Mein Wunsch geht blos darauf: daß **Du** im Wohlseyn steigest,
Und auch der Nachwelt noch des Fleisses Früchte zeigest.

Hiermit suchte sich seinem Hochgeehrten Freunde,
dem Herrn DOCTOR, zu geneigten Andencken
zu empfehlen und seine fernere Wohlgewogenheit auszubitten,

Desselben

aufrichtiger Freund und Diener,

Johann Christoph Hüttig,

von Görlitz aus der Ober-Laußnitz,

D. H. G. B.